

Homilia de semente

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΟΜΙΛΙΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΠΟΡΟΝ.

Ἐν ἡμέρᾳ Σαββάτου συνήχθημεν, οὐ νοσοῦντες Ἰουδαϊσμόν· οὐ γὰρ ἐφαπτόμεθα Σαββάτων ψευδῶν· παραγεγόναμεν δὲ ἐν Σαββάτῳ, τὸν Κύριον τοῦ Σαββάτου Ἰησοῦν προσκυνήσοντες. Πάλαι μὲν γὰρ ἦν ἐν τοῖς ἀρχαίοις τὸ τίμιον Σάββατον· μετέθηκε δὲ ὁ Κύριος τὴν τοῦ Σαββάτου ἡμέραν εἰς Κυριακὴν· καὶ οὐχ ἡμεῖς ἐσμεν οἱ ἀφ' ἑαυτῶν τοῦ Σαββάτου καταφρονήσαντες, ἀλλ' ὁ προφήτης ἐστὶν ὁ ἀποβαλὼν καὶ εἰπὼν· «Τὰς νεομηνίας ὑμῶν καὶ τὰ Σάββατα μισεῖ ἡ ψυχὴ μου.» Μέχρι μὲν γὰρ ὅτε ἄξια ἐπράττετο τῶν πραγμάτων τῆς νομοθεσίας, ἢ μέχρις ὅτε μὴ ἦν παραγενόμενος ὁ Διδάσκαλος, ἐνήργει τὰ τοῦ παιδαγωγοῦ· ἐλθόντος δὲ τοῦ Διδασκάλου, κατηργήθη ὁ παιδαγωγός, καὶ ἡλίου ἀνατείλαντος, ὁ λύχνος ἐπαύσατο. Εὐκαιρὸς δὲ ἡμῖν γέγονε καὶ ἡ ἀνάγνωσις, κατὰ ἀκολουθίαν, περὶ Σαββάτου. Ἦκούομεν γὰρ ἀρτίως, ὅπως ὁ Ἰησοῦς ἐπορεύετο διὰ τῶν σπορίμων, καὶ ὅπως τὴν χεῖρα τὴν ξηρὰν ἐθεράπευσε· καὶ μοι δοκεῖ καλῶς ἔχειν ὀλίγα εἰς τὸ ἀνάγνωσμα τοῦ Εὐαγγελίου εἰπεῖν. Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἐπορεύετο διὰ τῶν σπορίμων, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτῷ ἠκολούθουν, καὶ στάχυας τίλλοντες, ἥσθιον· καὶ Ἰουδαῖοι ἐπετίμων αὐτοῖς λέγοντες· «Οὐκ ἔξεστι τοῦτο ποιεῖν ἐν Σαββάτῳ.» Κατὰ ποῖον νόμον, ὧ Ἰουδαῖοι; Κατὰ ποῖαν Μωσέως νομοθεσίαν; Κατὰ ποῖαν προφήτου φράσιν; 28.145 Ποῦ κεκώλυται τρέφεσθαι τὸν πεινῶντα; Ποῦ γέγραπται μὴ ἐμπλησθῆναι γαστέρα κενήν; Οἱ δὲ τὸ τρέφεσθαι ὀνειδίζοντες ἐν Σαββάτῳ, αὐτοὶ φόνους ἐν Σαββάτῳ κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου εἰργάζοντο· λέγει γὰρ ἡ Γραφή ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ περὶ τῆς ἡμέρας ἐν ἧ ὁ Θεὸς ἔπαθεν· «Ἦν δὲ ἡμέρα ἐκείνη μεγάλη τοῦ Σαββάτου.» Καὶ τὸν μὲν νομοθέτην ἀναιροῦσιν ἐν Σαββάτῳ, τρέφεσθαι δὲ μαθητὰς ἐν Σαββάτῳ οὐ βούλονται. Διὰ τοῦτο ὁ Σωτὴρ ἐν τοῖς ἀρτίως ἀναγνωσθεῖσιν, ἠρώτα αὐτούς· Τί ἔξεστιν ποιῆσαι ἐν τῷ Σαββάτῳ; ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι, ἢ ἀπολέσαι; τὸ τρέφεσθαι ὀνειδίετε, τὸ δὲ φονεῦσαι κατεργάζεσθε; Ἀεὶ γὰρ οἱ Ἰουδαῖοι τὸν κώνωπα διυλίζουσι, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνουσιν· αἰεὶ ἀκριβεῖς εἰσι περὶ τὸ ἀποδεκατῶσαι τὸ πῆγανον καὶ τὸ λάχανον· τὰ δὲ βαρύτερα τοῦ νόμου οὐ τηροῦσι. Καὶ διαπορευομένων τῶν μαθητῶν, ἠγανάκτουν, ὅτι στάχυας ἔψωχον ταῖς χερσὶ, καὶ ἥσθιον. Οὐ σιδήρῳ ἀπέτεμνον, ἐπεὶ κατηγόρουν ὡς ἔργου· οὐδὲ ἄλλοις ἐργαλείοις ἐχρήσαντο, ἵνα μὴ κατηγορήσωσιν, ὡς μὴ τρεφομένων, ἀλλ' ἐργαζομένων. Νυνὶ δὲ τί μέμφεσθε τῷ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δοθέντι εἰς σωτηρίαν; Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς οὐ τὸ τρέφεσθαι ἀπηγόρευεν ἐν Σαββάτῳ, τί σὺ τοῦτο ὀνειδίζεις, ὅπερ ὁ Θεὸς οὐκ ἀπηγόρευεν; Διεπορεύετο τοίνυν ὁ Σωτὴρ διὰ τῶν σπορίμων· ὁ κόκκος τοῦ σίτου, διὰ τῶν σπορίμων, ὁ νοητὸς κόκκος τοῦ σίτου, ὁ πεσὼν εἰς ἓνα τόπον, καὶ ἀναστάς πολύχους εἰς τὴν οἰκουμένην· αὐτὸς γὰρ περὶ ἑαυτοῦ ἔλεγεν, ὅτι «Ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου, πεσὼν εἰς τὴν γῆν, ἀποθάνη, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνη, πολὺν καρπὸν φέρει.» Εἴπωμεν αὐτὸ καὶ ἄλλως· Διεπορεύετο τοίνυν ὁ Ἰησοῦς διὰ τῶν σπορίμων· αὐτὸς γὰρ ἐνίοτε μὲν κόκκος τοῦ σίτου καλεῖται διὰ τὸ θρεπτικόν· ἄλλοτε δὲ σπορεύς ἐστι, κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις· «Ἴδου ἐξῆλθεν ὁ σπεῖρων τοῦ σπεῖραι.» Σπεῖρει μὲν οὖν ὁ Ἰησοῦς δαψιλῶς· ἡ δὲ καρποφορία γίνεται πρὸς τὸ ὑποκείμενον· ὅπου μὲν γὰρ πετρώδης ἡ γῆ, εὐμαρῶς ξηραίνεται τὸ σπέρμα οὐκ ἀδυναμία τοῦ σπόρου, ἀλλὰ τῆ καχεξία τῆς γῆς· ὁ μὲν γὰρ σπόρος ἐνεργῆς· ἄγονος δὲ ἡ γῆ βάθος μὴ κεκτημένη. Οὐκ ἀντεχούσης δὲ τῆς γῆς πρὸς ὑγρασίαν, πλεῖον αἶ

ήλιακαὶ ἀκτῖνες προσβάλλουσαι, ἀναξη ραίνουσι τὸν σπόρον. Καὶ γίνεται τὸ αἴτιον οὐ παρὰ τὸ ἄτονον τοῦ σπόρου, ἀλλὰ τὸ σαθρὸν τῆς γῆς. Πά λιν ὁ σπόρος σπείρεται εἰς ἀκανθώδη γῆν· καὶ ὁ μὲν σπόρος ἐνεργῆς· πνίγεται δὲ ὑπὸ τῶν ἀκανθῶν, καὶ ἡ ἔνδον ἀποκειμένη ἐνέργεια οὐ συγχωρεῖται καρ ποφορῆσαι διὰ τὴν ἔξωθεν ὄχλησιν. Ἐὰν δὲ ἀπο λαύση τῆς ἀγαθῆς, ποιεῖ πάλιν οὐχ ὅμοιον τὸν καρ πόν, ἀλλ' ἐν τριάκοντα, καὶ ἐξήκοντα, καὶ ἑκατόν. Μονοειδῆς μὲν ὁ σπόρος, διάφορος δὲ ὁ καρπός· διὰ φοροὶ δὲ αἱ γινώμαι τῶν διδασκομένων. Ἐξῆλθε τοίνυν ὁ σπείρων τοῦ σπείραι· καὶ τὰ μὲν δι' ἑαυτοῦ παρῶν, τὰ δὲ διὰ τῶν μαθητῶν ἐνήργησε. Καὶ ἔχεις ἐν ταῖς Πράξεσι τῶν ἀποστόλων γε 28.148 γραμμένον, ὅτι μετὰ τὸ λιθοβοληθῆναι τὸν Στέφανον οὕτως λέγει ἡ Γραφή· «Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες,» οὐ δι' ἀσθενείας σκορπισθέντες· οὐ γὰρ διηρέθησαν τῇ πίστει· ἀλλὰ διασπαρέντες. Τῇ γὰρ ἐνεργείᾳ τοῦ σπείραντος σιτοποιηθέντες εἰς ἄρτον ἐπουράνιον, κατὰ πᾶ σαν διεληλυθότες ζωοφορίας διδασκαλίαν, κατασπείραν τες ἐνεργήματα. Ὁ τοίνυν τὰ νοήματα σπείρων Ἰησοῦς ὁ μονογενῆς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, διήρχετο διὰ τῶν σπορίμων, οὐ μόνον δὲ τῶν σπόρων κατασπορευς, ἀλλὰ καὶ τῶν αἰσθητῶν. Πρὸς γὰρ τοῦτον ἔλεγεν ἐξ ἀρχῆς ὁ Πατήρ· «Ἐξαγαγέτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου, σπείρον σπέρμα κατὰ γένος καὶ καθ' ὁμοίωσιν.» Πατήρ ἔλεγεν, Υἱὸς ἐπετέλει· ὁ μὲν ἐπέταττεν, ὁ δὲ εἰς πέρας ἤγαγε τὰ προσταττόμενα· καὶ οὕτως ἐκ Πατρὸς δι' Υἱοῦ ἐν ἧν τελεσιουργημα, μιᾶς κοσμοποιίας διὰ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ τελεσιουργουμένης. Ὁ τοίνυν τὰ νοήματα κατασπείρων, καὶ τὰ αἰσθητὰ νεύματι Πατρὸς ἐργασάμενος, οὗτος διέβαινε διὰ τῶν σπορίμων. Πολλὴ δὲ τίς ἐστίν ἡ τῶν σπόρων θαυματουργία. Καὶ ἴδωμεν ἐν καιροῖς σπόρων τὰ περὶ σπόρων· ἐν χειμερίοις ὥραις τὰ περὶ τῆς βλάστης τῆς γῆς διαλεγόμενοι, οὐχ ἵνα φυσιολογήσωμεν τὰ ὀρώμενα, ἀλλ' ἵνα προσκυνήσωμεν τὸν θαυματοποιόν. Ἄνθρωποι μὲν γὰρ τὰ ἐφ' ἑαυτοῖς ἐργαζόμενοι, ζεύξαντες βοῦς ἀροτῆρας, ἀνατέμνουσι τὴν γῆν καὶ ἀπαλύνουσι τὸ πρόσωπον αὐτῆς, ἵν' ὑετοὶ μὲν μὴ παραδράμωσι, ἀλλ' ἐμβαθυνόμενοι καρποφορίαν ἀποδόσωσιν· οἱ δὲ σπόροι ἐν ἀπλότῃ τῆς γῆς ῥιφέντες, διττὴν ἔχωσι τὴν ἀπόλαυσιν· μίαν μὲν τοῦ βάθους καὶ τῆς ἀπαλώσεως, δευτέραν δὲ τοῦ κρύπτεσθαι, καὶ μὴ ὑπὸ ὀρνέων ἀναλίσκεσθαι. Ἄλλ' ὁ μὲν ἄνθρωπος ποιεῖ τὸ ἑαυτοῦ· οὐ μὴ ἡ καρποφορία ὑπὸ ἀνθρώπου. Ἀνθρώπου μὲν γὰρ τὸ σπείραι· Θεοῦ δὲ τὸ αὐξῆσαι. Καὶ προστάγματι Θεοῦ νεφέλαι ἐκ θαλαττίων βυθῶν τὰ ὕδατα ἀνασπάσασαι, καὶ ἐξ ἀλμυρότητος εἰς γλυ κύτητα μεταβαλοῦσαι, ἐπιχέουσι μὲν ἐπὶ τὸ πρόσ ωπον τῆς γῆς· μονοειδῆς δὲ ὑετός, καταβάς, πολυεὶ δεῖς ἐργάζεται σπόρους. Καὶ σῖτον μὲν ἐργάζεται, κύαμον δὲ καὶ κέγχρον καὶ ὄλυραν. Ἐν μὲν τὸ κατα βάν, καὶ πολλὰ τὰ βλαστώμενα· καὶ τὸ μονοειδὲς τῶν ὑετῶν εἰς πολύχουν καρποφορίαν διασπείρεται· ἵνα δειχθῆ, μὴ τῇ τοῦ σπείραντος εὐμαρεία, ἀλλὰ τῇ τοῦ Θεοῦ ἐνεργείᾳ γίνεσθαι τὸ καρποφορούμενον. Καὶ πρῶτον μὲν ὁ σπόρος χλόη τις ὡσπερ ἀναβαίνει, καὶ πολλακίς σίτω ζιζάνιον συνέσπαρται· ἡ δὲ ὁμοιότης τῶν φύλλων οὐ συγχωρεῖ φανῆναι, τί μὲν σῖτος, τί δὲ ζιζάνιον. Ὅταν δὲ ὁ σπόρος εὐθυτενῆς γένηται, καὶ εἰς ὕψος γένηται, ὁ στάχυς διακρίνει, καὶ ἡ καρπο φορία δείκνυσι τὸ ὑποκείμενον, τί μὲν σῖτος, τί δὲ ζιζάνιον. Ἐνόησας τὸ λεγόμενον, ἐλθέ μοι λοιπὸν ἐπὶ τὸ πνευματικώτερον. Ἔσπειρεν ὁ Ἰησοῦς διὰ τῶν ἀποστόλων τὸν λόγον τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν κατὰ πάσης τῆς οἰκουμένης. Ἀκοὴ δεξαμένη τὸ κήρυγμα κατέχει παρ' ἑαυτῆ· καὶ τέως μὲν βλά στην φυλλάδος ἐργάζεται σπουδὴν περὶ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ συναγόμεθα κατὰ τὸ αὐτὸ, καὶ οἱ σιτοδοταί, καὶ τὰ ζιζάνια, ὁ πιστός, καὶ ὁ ὑποκριτής, ἵνα ἀλη 28.149 θέστερον εἴπωμεν τὸ καταγγελλόμενον· οἱ δὲ γεωργοὶ τῆς Ἐκκλησίας, τὴν δίκελλαν τῶν λόγων τοῖς ἐσπαρ μένοις ἐπιβαλόντες, γεωργοῦμεν εἰς καρποφορίαν· οὐπω δὲ

οἶδαμεν τὸ ὑποκείμενον· ἡ γὰρ τῆς φυλλάδος ὁμοιότης ἀπατᾷ πολλάκις τοὺς προεστῶτας. Ὅταν δὲ ἡ διδασκαλία εἰς ἔργον προχωρήσῃ, καὶ ὁ καρπὸς τῶν ἔργων παχυνθῆ, τότε φαίνεται τίς μὲν ὁ πιστὸς, τίς δὲ ὁ ὑποκριτής. Καὶ πῶς καὶ τίνα τρόπον παραγίνε ται πολλάκις εἰς πόλιν ἀνήρ δυνάμενος διδάσκειν Ἑλληνιστὶ, ὃς, τὴν ἀκοὴν θελγόμενος, σπεύδει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, οὐ τὴν ἰατρειάν τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ τῶν λόγων τὸ κάλλος μόνον ἀρπάσαι. Ἀνεχώρησεν ὁ εὐ γλώττως λαλῶν· ἀνεχώρησε καὶ τῆς Ἐκκλησίας τὸ ζιζάνιον· οὐ γὰρ ἔχει τὸ σιτῶδες, τὸ πιστόν. Ὁ δὲ πιστὸς, κἂν εὐγλώττως λέγῃ τὰ λεγόμενα, σπουδάζει κατακούειν, κἂν Συριστὶ, κἂν Ῥωμαϊστὶ, κἂν δια φόρῳ γλώττη. Οὐ γὰρ ζητεῖ λόγους, ἀλλ' ἔργα. «Ὁ γὰρ λόγος ἡμῶν καὶ τὸ κήρυγμα ἡμῶν οὐκ ἐν πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει Πνεύματος καὶ δυνάμεως.» Τί τὸ ὄφελος, ἐὰν Ἑλληνιστὶ λα λῶμεν, βαρβαρίζωμεν δὲ τῇ γνώμῃ; Τί τὸ ὄφελος, ἐὰν εὐσύνθετος μὲν ὁ λόγος, κακοσύνθετος δὲ ὁ τρόπος; Πολὺ κάλλιον ἐστὶ μῆτε τὴν Ἑλλήνων εἰδέναι φωνήν, καὶ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ ἐν καρδίᾳ κεκτηῖσθαι. Εἰ μὲν γὰρ σοφιστοῦ διδασκαλεῖον ἦν ἡ Ἐκκλησία, εὐγλωττίας ἦν ὁ καιρὸς· ἐπειδὴ δὲ τρόπων ἀγῶν, καὶ καρποφορία τὸ προκείμενον, καὶ προσδοκία οὐρανῶν τὸ προσδοκώμενον, μὴ γλώττα ζητεῖσθω, ἀλλ' ὁ τρόπος κατορθούσθω. Πάλιν ἄλλοι νοσοῦσιν ἀνθρωπαρέσκειαν ἀνθρώπων, καὶ καιρὸν καθυποκρίνονται· κἂν μὲν ἐπίσημον πρόσωπον ἢ ἐκ πλατειῶν ἢ ἐξ ἀνθρώπων παραγίνηται, καὶ Χριστιανισμὸν ἐπαγγελλόμενον, τρέχουσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἵνα ἀνθρώπῳ δείξωσι τὸ πρόσωπον. Ἐξῆλθεν ὁ ἐπίσημος, συνεξῆλθεν ὁ ὑποκριτής, καὶ ἀπέχει τὸν μισθόν. Δι' ἀνθρώπων ἦλθεν, ἀνθρώπῳ ἤρесе, παρὰ Θεοῦ οὐδὲν ἔλαβεν· οὐ γὰρ ἐκείνῳ ἔδειξε τὴν διάνοιαν. Τοιαῦτα τῆς Ἐκκλησίας τὰ ζιζάνια. Ἄλλ' ἔχει τι θαυμάσιον ὁ γεωργὸς τῆς Ἐκκλησίας Λόγος· καὶ γὰρ ζιζάνια σιτοποιεῖ, ἐὰν θέλῃ. Ἐπειδὴ γὰρ αὐτοπροαίρετος ἡ τῶν ἀνθρώπων κίνησις, καὶ αὐτεξούσιος ἡ γνώμη, ἐπὶ σοὶ κεῖται τὸ πρᾶγμα· εἰ θέλεις ζιζάνια, εἰ ἀλόγων ζώων τροφή· εἰ θέλεις, μεταβάλλῃ καὶ γίνῃ σίτος. Εἰκόνα ζητεῖς τῶν λόγων, λάμβανε ἀπὸ δένδρων τὸ ζητούμενον. Ἡ ἀγριέλαιος, ἐπικεντρισθεῖσα, καλλιέλαιος γίνεται, καὶ ἄμπελος ἀγρία, ἡμερωτάτης ἀμπέλου κληῖμα δεξιά μὲνη, ἐπιλανθάνεται μὲν τῶν τῆς ῥίζης παλαιότητων, ἀναλαμβάνει δὲ τὴν καινότητα τῶν παλαιῶν. Ἐπι λάθου καὶ σὺ τῶν πρώτων, καὶ ἀνάλαβε τὰ λεγόμενα· καὶ τοῦ ζιζανίου πάρες, τὸ δὲ σιτῶδες ἀνάλαβε· ἵνα δυνηθῆς καὶ αὐτὸς εἶσω ἄλωνος ἐκκλησιαστικῆς γε νέσθαι νοητῆς. Ταῦτα δὲ πάντα ὑμῖν εἴρηται διὰ τὸ εὐαγγελικὸν ἀνάγνωσμα, τὸ περὶ σπόρων διαλεγόμενον, διὰ τὸν κατασπείραντα ἐν ταῖς ψυχαῖς, τῶν ψυχῶν λυτρωτὴν τὴν Ἰησοῦν, τὸν διαπορευόμενον διὰ τῶν σπορίμων. 28.152 Ὁ μὲν οὖν διεπορευέτο ἐπίτηδες ἐν Σαββάτῳ, διάγων τοὺς μαθητὰς διὰ τῶν σπορίμων καὶ οἱ μαθηταὶ διερχόμενοι, ἔτιλλον στάχους, καὶ ψύχοντες ταῖς χερσὶν αὐτῶν ἦσθιον, καινότεραν ἄλωνα τοῖς στάχυσιν τὰς χεῖρας ἐργαζόμενοι. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἐπετίμων τοῖς μαθηταῖς τρεφομένοις, καὶ πρὸς τὸν διδάσκαλον ἀγα νακτοῦσιν· «Ἴδε, τί ποιοῦσι οἱ μαθηταὶ σου;» Ἐαυτοὺς ἀπαλλοτριώσαντες τῆς δικαιοσύνης, οὐκ εἶπαν, Οἱ κοινωνοὶ τῶν μαθητῶν ἡμῶν· εαυτοὺς γὰρ τῆς μαθήσεως ἐξώρισαν· ἀλλ', «Ἴδε, τί ποιοῦσιν οἱ μαθηταὶ σου.» Δεικνύουσι τὰ φαινόμενα. Τῷ γνώστη τῶν καρδιῶν δεικνύετε τὰ ὀρώμενα; Οὐκ ἐλάβετε πολλάκις τὴν πείραν, ὅτι οἶδε καὶ τῶν καρδιῶν τὰς γνώσεις; Οὐ λέγων· «Τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς πο νηρά;» ὁ διαλογισμοὺς εἰδῶς, ἀσταχῶν ψωχοὺς οὐκ οἶδε; Καινότερος νεκρὸς ἐλεύθερος ἐν νεκροῖς. Οἱ μὲν ἄλλοι νεκροὶ, δεσμοῖς ὡσπερ περιβαλλόμενοι, ἐν εἰρήκῃ τῇ ὀδῷ ἀπήγοντο· Ἰησοῦς δὲ γέγονε δι' ἡμᾶς νεκρὸς, καὶ κατήλθεν εἰς τὰ καταχθόνια μεταξὺ τῶν νεκρῶν· καὶ ἐν νεκροῖς μὲν ἐλθὼν οὐ μόνον ἐλεύθερος ἦν, ἀλλὰ καὶ νεκρῶν ἐλευθερωτής. Καὶ ἵνα μάθης,

ὅτι καὶ νεκρῶν ἐλευθερωτῆς γέγονεν, ἄκουε τῶν Εὐαγγελίων λεγόντων· «Καὶ πολλὰ σώματα τῶν κε κοιμημένων ἀγίων ἀνέστησεν.» Ἐν μνήματι ἐτέθη, καὶ πολλὰ μνήματα ἀνεώχθησαν. Ἦν τοίνυν ὁ ἐν νε κροῖς ἐλεύθερος, ὃν κατέλιπον καὶ γνῶριμοι. Λέγει δὲ τὸ Εὐαγγέλιον, ὅτι πάντες οἱ μαθηταὶ, ἀφέντες αὐτὸν, ἔφυγον. Ἔτι ζῶντα φεύγουσι, καὶ σταυρωθέντος, ὑπεραποθνήσκουσιν· ἐπειδὴ δὲ μηδὲν ἐναπέμεινεν ἐν τῷ σταυρῷ, ἀλλὰ μετὰ τὸν σταυρὸν τὴν ζωὴν ἀπέλαβε. Καὶ μὴ ἐμοὶ μόνον πρόσσεχε, ἀλλὰ τῷ ἐμοὶ ἄρ τίως ἀναγνωσθέντι ψαλμῷ. Πρόσσεχε τὸ λεγόμενον· ἐγὼ ἀναγινώσκω, σὺ βλέπε ἐκ τῆς ἀκολουθίας τὴν ἀνάστασιν. «Ἐγενήθη ὡσεὶ ἄνθρωπος ἀβοήθητος, ἐν νεκροῖς ἐλεύθερος. Ἔθεντό με ἐν λάκκῳ κατωτάτῳ,» καθὼς εἰρήκαμεν. Καὶ μετὰ ταῦτα· «Ἐγὼ δὲ τῇ προσευχῇ μου πρὸς σέ, Κύριε, καὶ τῷ πρῶτῳ ἢ προσευχῇ μου προφθάσειε.» Ὁ νεκρὸς προσεύχεται· εἰ μὴ ἀνέστη, προσεύχεται; Μετὰ γὰρ τὸ διηγῆσασθαι τὴν ταφήν καὶ τὴν νεκρότητα, τότε διηγῆσατο τὴν προσευχὴν τὴν πρὸς τὸν Πατέρα γενομένην. Ἡμεῖς μὲν οὖν τιμῶμεν τὴν Κυριακὴν διὰ τὴν ἀνάστασιν· Ἰουδαῖοι δὲ ἔτι καὶ νῦν ἐξέχονται τοῦ Σαββάτου, καὶ μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸν Ἡσαΐαν· «Καὶ τὰ Σάββατα ὑμῶν μισεῖ ἡ ψυχὴ μου.» Οὐδὲν μοι κοινὸν πρὸς τὸ Σάββατον, ὃ ὁ Θεὸς ἐμίσησεν. Οὐ λέγω τοὺς κύκλους τῶν ἡμερῶν, ἀλλὰ τὸν νομιζόμενον Ἰουδαϊσμόν. Οὐ γὰρ τὰς ἡμέρας μισεῖ ὁ Θεός, ἀλλὰ τοὺς κακῶς ἐν ταῖς ἡμέραις ἐργαζομένους. Καὶ νῦν μὲν ἐξέχονται τοῦ Σαββάτου, καὶ τότε ἐπετίμων τῷ Σωτῆρι λέγοντες· «Ἴδε, τί ποιοῦσιν οἱ μαθηταὶ σου, ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν Σαββάτῳ.» Ὁ Σωτὴρ πρὸς αὐτὸν 28.153 τοὺς· Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε, ὃ ἐποίησε Δαβὶδ; Ὁ ἐκ Δαβὶδ μνημονεύει τοῦ Δαβὶδ· ὁ ἐκ Δαβὶδ κατὰ σάρκα, πρὸ δὲ Δαβὶδ κατὰ πνεῦμα· ὁ κατὰ σάρκα μὲν τοῦ Δαβὶδ υἱός, κατὰ πνεῦμα δὲ τοῦ Δαβὶδ δεσπότης· ὁ ἐκ ῥίζης Ἰεσσαὶ βλαστήσας, ἡ ῥάβδος ἡ θαυμασία, ἡ τὸ μὲν γένος Ἰουδαίων συντρίβουσα, τῶν δὲ ἔθνῶν τὸ γένος ὡς ποιμνιον συναγούσα. Αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ὁ εἰρηκῶς. Καὶ δὴ ἄξω ὑμᾶς ὑπὸ τὴν ῥάβδον μου· καὶ πολὺς ὁ περὶ τῆς ῥάβδου Ἰησοῦ λόγος. Ἔλεγε τοίνυν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους· «Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε, ὃ ἐποίησε Δαβὶδ, ὅτε ἐπέινασεν αὐτὸς, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔλαβε καὶ ἔφαγεν, ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν εἰ μὴ μόνοις τοῖς ἱερεῦσιν;» Ὁ μὲν οὖν σοφὸς ἀκροατὴς καὶ συνήθης τῶν ἐκκλησιαστικῶν δογμάτων τε καὶ ἀναγνωσμάτων οἶδε τὴν ἱστορίαν, καὶ οὐ χρεῖαν ἔχει τῆς διηγῆσεως· ἐπειδὴ δὲ πολὺς ὁ νεωστὶ συρρέουσας ἡμῖν λαὸς, ὃ τὴν ἐπιπόλαιον ἀκρόασιν τῶν θείων λογίων ἔχων, τὸ δὲ βάθος τῆς νοήσεως μὴ ἐνστερνισμένος, καλῶς ἔχειν μοι δοκεῖ ἐπιδραμεῖν καὶ δεῖξαι τὴν ἱστορίαν, ἵνα γνῶμεν τίνος ἔνεκεν ταύτης ἐμνημόνευσεν ὁ Σωτὴρ. Βασιλεὺς τις ἦν ἐν τοῖς ἀρχαίοις, Δαβὶδ, ποιμὴν τὰ πρῶτα, καὶ βασιλεὺς τὰ δεύτερα. Τὴν δὲ βασιλείαν οὐκ ἔλαβεν ἀρπάσας, ἀλλὰ, τοῦ Σαοὺλ ἀμαρτήσαντος καὶ ἀποβαλομένου, ἐχρίσθη Δαβὶδ ἀπὸ τοῦ Σαμουήλ. Χρισθεὶς δὲ εἰς τὴν βασιλείαν, οὐχ ἅμα ἤρπασε τὸ βασιλείον, ἀλλὰ χρόνοις πολλοῖς δουλεύσας τῷ Σαοὺλ, ὕστερον, ὅτε Θεὸς ἠθέλησεν, ἐφήψατο τῆς βασιλείας. Ἐπεβουλεύετο οὖν ὑπὸ τοῦ Σαοὺλ, εὐεργετήσας τοῦτον· ἐπεβουλεύετο δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀβεσσαλῶμ, τοῦ οἰκείου τέκνου. Ταῦτα ἀληθῶς μὲν συνέβη τῷ Δαβίδ· οὗτος δὲ τινὰς εἰκόνας εἶχε τῆς τοῦ Σωτῆρος παρουσίας. Ἔδει γὰρ τὸν προπάτορα καὶ εἰκόνας ἔχειν τοῦ ἀπογόνου. «Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ Δαβίδ.» Τι νὸς αἰ τῶν πραγμάτων ὁμοιώσεις οὐκ ἰσότημοι. Ὁμοιούσθω γὰρ ὁ δοῦλος τῷ δεσπότη· οὐ μὴν ἰσότημος γίνεται, πλὴν ἔχει τινὰς ὁμοιότητας. Ὁ Δαβὶδ ποιμὴν, καὶ ποιμὴν ὁ Χριστός· «Ἐγὼ εἶμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός,» ἔλεγεν. Ἄλλ' ὁ μὲν ποιμὴν θρεμμάτων, ὁ δὲ ποιμὴν ψυχῶν· ὁμοίωσις πραγμάτων, πολλὴ δὲ παραλλαγὴ τοῦ ἀξιώματος. Ἐχρῖσε τὸν Δαβὶδ εἰς βασιλέα Σαμουήλ ὁ ἱερεὺς, ἐβάπτισε καὶ τὸν Σωτῆρα ὁ Ἰωάννης, ὡς ἱερεὺς ὢν καὶ αὐτός·

ομοιότης μὲν τῶν πραγμάτων, πολλή δὲ διαφορὰ τῶν ὑποκειμένων. Χρισθεὶς δὲ ὁ Δαβὶδ εἰς βασιλέα, οὐχ ἅμα ἤρπασε τὴν βασιλείαν, ἀλλ' ἠνείχετο πολλοῖς χρόνοις δουλεύων τῷ Σαούλ· καὶ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν γεν νηθεὶς βασιλεὺς πρὸ τῶν αἰώνων, καὶ οὐ πρόσκαιρον ἔχων τὴν βασιλείαν, ἀλλὰ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων βασιλεὺς, ἐκ βασιλέως Θεοῦ γεννηθεὶς, ἠνείχετο· «Οὐχ ἄρπαγμὸν ἠγήσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ· ἀλλ' ἔαυ τὸν ἐκένωσε, μορφὴν δούλου λαβὼν,» ἵνα τελέσῃ τὴν οἰκονομίαν. Ἐδίδωκε τὸν Δαβὶδ Σαούλ, ἐδίδωκε τὸν 28.156 Χριστὸν Ἡρώδης. Ἄλλ' οὔτε ὁ Σαούλ διώκων τὸν Δαβὶδ ἔβλαψεν, οὔτε Ἡρώδης διώκων τὸν Χριστὸν ἔβλα ψεν. Ἐπανέστη τῷ Δαβὶδ Ἀβεσσαλώμ υἱὸς ὧν· ἐπανέστη τῷ Σωτῆρι Ἰούδας υἱὸς ὧν καὶ αὐτὸς ἄλλος· τοὺς γὰρ μαθητὰς οἶδεν ὁ Σωτὴρ ὀνομάζειν υἱοὺς, λέγων· «Ἴδου ἐγὼ καὶ τὰ παιδιά, ἃ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός·» καὶ πάλιν πρὸς τοὺς μαθητὰς ἔλεγε, «Τε κνία.» Ὁ τόπος τῆς ἀπωλείας τοῦ Ἀβεσσαλώμ Χεὶρ Ἀβεσσαλώμ μέχρι τὴν σήμερον καλεῖται. Καὶ βλέπε μοι τὴν ἀκρίβειαν τῆς εἰκόνας τῶν πραγμάτων. Οὐ γέγραπται, Πουὶς Ἀβεσσαλώμ, ἀλλὰ Χεὶρ Ἀβεσσαλώμ· οὐ γέγραπται Κεφαλή Ἀβεσσαλώμ, καίτοιγε ἀπὸ τριχῶν κεφαλῆς ἀπώλετο, ἀλλὰ Χεὶρ Ἀβεσσαλώμ. Πρώτη γὰρ ἦν ἡ τῆς κεφαλῆς χεὶρ, ἢ προδοῦσα κατὰ τῆς εἰκόνας τῶν πραγμάτων· ἀλλ' ὡς ἐξελθούσης διὰ τῆς ὀνομασίας τῶν πραγμάτων τῆς χειρὸς, πλα γίως ἐμήνυσε τὸ ἐσόμενον ἢ Γραφή· Χεὶρ Ἀβεσσαλώμ, καὶ τῶν πραγμάτων εἰκόνες. Ὅσας ὁμοιότητας ἔχει ὁ Δαβὶδ πρὸς τὸν Σωτῆρα! Οὗτος τοίνυν ὁ Δαβὶδ, χρισθεὶς εἰς βασιλέα ὑπὸ τοῦ Σαμουὴλ, ἐλαίω αἰσθητῷ· ἄλλως δὲ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἐχρίσθη. Πῶς καὶ τίνα τρόπον, ἄκουε τοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου Ψαλμοῦ λέγοντος· «Ὁ θρόνος σου, ὁ Θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· ῥάβδος εὐθύ τητος ἢ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου. Ἠγάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν. Διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ Θεός, ὁ Θεός σου ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου·» ἵνα μὴ τῇ ὁμοιολεξίᾳ τῆς χρίσεως ἰσοτιμίαν νομίσης εἶναι τῶν λεγομένων. Ἐχρίσθη Δαβὶδ, ἐχρίσθη καὶ ὁ Χριστός· ἀλλ' ὁ μὲν ἐχρίσθη ὑπὸ ἀνθρώπου, ὁ δὲ ἐχρίσθη ἐκ Πατρός· καὶ ἡ χρίσις ἀνεκδιήγητος, καὶ ἀκατάληπτα τὰ πράγματα. Διὰ τοῦτο λέγει ὁ Ψαλμωδός· «Ἐλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου.» Τῆς ὁμοιότητός εἰσι μέτοχοι, οὐ μὴν ἰσοτίμον ἔχουσι τὴν χρίσιν· πανταχοῦ γὰρ καὶ τὴν ὁμοιότητα τηρεῖ, καὶ τὸ ὑπερέχον τοῦ πράγματος φυλάττει. Ὁ τοίνυν Δαβὶδ χρισθεὶς ὑπὸ τοῦ Σαμουὴλ, ἔμενεν ἐφ' ἑαυτοῦ. Ὁ δὲ Σαούλ, παραβὰς ἐν τολὰς Θεοῦ, πνεύματι ἀκαθάρτῳ παρεδόθη. Ἐψαλλε δὲ ὁ Δαβὶδ, καὶ κιθάραν εἶχε ποιμενικὴν, καὶ ἐν ἐρήμοις διάγων, καὶ οὐκ ἔχων τίσιν ἀνθρώποις διαλεχθῆναι· καὶ κιθάραν πηξάμενος, καὶ διὰ τοῦ ἀνακρούεσθαι τὰ μέλη δύο εἰργάζετο· παρεμυθεῖτο γὰρ καὶ διὰ τοῦ ἤχου τὸ τῶν τόπων ἔρημον, οὐ μὴν εἰς ἔκλυτα ἐξέπιπτε μέλη, ἀλλὰ ψαλμοὺς ἦδεν, ἵνα τέρπη μὲν τὸ εὐήχον, ὠφελῆ δὲ τὸ εὐσεβές. Καὶ ἔψαλλεν ἐν ταῖς ἐρήμοις λέγων, ὅτι καὶ «Τὰ ὕψη τῶν ὀρέων αὐτοῦ ἐστί·» προσετίθη δὲ πάλιν· «Ἀνὰ μέσον τῶν ὀρέων διελεύσεται ὕδατα, καὶ ποτιοῦσι πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ. Ἐπ' αὐτὰ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσονται.» Ἐψαλλε τὰ περὶ τοῦ ἀνθρώπου, λέγων· «Πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ, πρόβατα καὶ βόας ἀπάσας.» Ἐτι δὲ καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ θαυματουργήματα ἔψαλλε. Ὀδυνωμένου δὲ τοῦ Σαούλ 28.157 ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἀκαθάρτου, γίνεται τις μη νοτὴς τῷ Σαούλ· καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ καλεῖται ὁ Δαβὶδ. Καὶ ὁσάκις ἐπετίθετο αὐτῷ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν, λαμβάνων τὴν κιθάραν ὁ Δαβὶδ, ἀνεκρούετο, ψάλλον καὶ ὕμνους λέγων τῷ Θεῷ. Μὴ γὰρ μοι τῆς κιθάρας μνημόνευε, ἀλλὰ τοῦ ψαλλομένου· μηδὲ, ἀρπάσας τὰ ῥήματα, εἰς θεατρομανεῖς ἐμπέσης ἡδονὰς, ἀλλὰ, μνημονεύσας τῶν ψαλλμῶν, τῇ Ἐκκλησίᾳ παράμενε. Εἰς χεῖρας τοίνυν λαμβάνων τὴν κιθάραν ὁ Δαβὶδ, καὶ ψάλλον τῷ Θεῷ, τὸν πνίγοντα δαίμονα ἀπήλαυνεν. Ὡ μεγάλης ψαλλμῶν δυνάμεως! Τὸ

πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον πνίγον ἀοράτως ἐπνίγετο, καὶ ἀνέψυχεν ὁ Σαοῦλ. Ἐφθόνηι δὲ τῷ Δαβὶδ διὰ τοιάνδε ὑπόθεσιν. Ἀλλόφυλοι ποτε ἐπέθεντο τῷ γένει τῶν Ἑβραίων· καὶ τις Γολιάθ παμμεγέθης τὸ σῶμα, καὶ θρασὺς τὴν ψυχὴν, καὶ φοβερός ὀφθῆναι, ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας ὠνείδιζε τὸν Ἰσραὴλ, καὶ ἦται εἰς μονομαχίαν ἓνα, ἀσπίδα μὲν παμμεγέθη περικείμενος, δόρυ δὲ ἐξελών, καὶ φοβερὰς κνημίδας· καὶ οἱ βλέποντες ἔφυγον, καὶ ὁ Σαοῦλ ἐδειλία. Ἦκεν ἐπισκεψόμενος τοὺς ἀδελφούς ὁ Δαβὶδ, καὶ συμβάλλει εἰς μάχην, ὁ γυμνὸς τῷ ἐνόπλῳ, ὁ ἀπειροπόλεμος τῷ πολυπολέμῳ, ὁ νέος τῷ ἀνδρὶ· καὶ πάντων πτηζάντων, καὶ μηδενὸς τολμῶντος ἐπεξελθεῖν, Δαβὶδ ἀναδέχεται τὸν πόλεμον. Εἰδὼς δὲ ἔψαλλεν, ὅτι τοῦ Θεοῦ ὁ πόλεμος, καὶ ὅτι «Ψευδὴς ἵππος εἰς σωτηρίαν, ἐν δὲ πλήθει δυνάμεως αὐτοῦ οὐ σωθήσεται.» Ἦδει ἃ ἔψαλλεν· εἶχεν ὄπλον μέγιστον τὴν πίστιν, καὶ περικεφαλαίαν περιέθετο σωτηρίου, καὶ ἀναλαβὼν ῥάβδον καὶ σφενδόνην, τὸν λίθον περιελήσας, πλήξας τὸν ἀντίδικον, συντόμως κατήνεγκε. Παρατρέχομεν γὰρ τὰ ῥήματα· ἐπειδὴ οὐ τοῦτο νῦν ἐστὶ τὸ προκεῖμενον. Ἦπεσεν ὁ Γολιάθ ὁ μέγας ὑπὸ τοῦ μικροῦ, καὶ ὁ ἔμπειρος ὑπὸ τοῦ ἀπίρου καὶ ἀφελεστέρου. Καὶ λαβὼν αὐτοῦ τὸ ξίφος, ἀπέτεμεν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν. Καὶ ἡ μὲν κεφαλὴ ἀπηνέχθη ἐν Ἱεροσολύμοις· τὸ δὲ ξίφος αὐτοῦ ἔτηρεῖτο παρὰ Ἀβιμελὲχ τῷ ἱερεῖ. Ἐλυτρώθη ὁ λαὸς ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου. Ἐξήλθον εἰς ὑπάντησιν γυναῖκες χορεύουσαι· θυμηδία γὰρ ἦν τὸ προκεῖμενον· φόβος δὲ ἐλύθη, ὁ ἐχθρὸς ἔπεσεν, ὁ λαὸς ἐπὶνθη· χορεῖαι, καὶ τύπανα, καὶ ἀρμονία, καὶ εὐφροσύνη τὸ προκεῖμενον. Αἱ δὲ χορεύουσαι ἤδον, οὐ πρὸς ἀξίαν ἀφορῶσαι, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἐνεργῆσαι· ἔλεγον γάρ· «Ἐπάταξεν ὁ Δαβὶδ ἐν μυριάσιν αὐτοῦ, καὶ Σαοῦλ ἐν χιλιάσιν αὐτοῦ.» Καὶ τῷ νικήσαντι ἔδωκαν τὰς χιλιάδας, καὶ οὐκ εἶπον, πόσαι χιλιάδες, οὐδὲ πόσαι μυριάδες. Δύνανται δὲ καὶ μυριάδες ἀναλυθῆναι εἰς χιλιάδας, καὶ χιλιάδες πολυπλασιασθῆναι εἰς μυριάδας. Ὁ Σαοῦλ, ἀκούσας, ἐπλήγη τὴν διάνοιαν. Ὡς μεγάλης ἀνοίας! Οὐκ ἔδει κἂν τὸ παρὸν αἰδεσθῆναι; Τί βασκαίνεις ἀνθρώπῳ νικητῇ, ἐν μιᾷ ὥρᾳ εὐφημουμένῳ, ὁ ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας κρυπτόμενος; Τῶν ἐχθρῶν ἐλυτρώθη, τί βασκαίνεις ἀνθρώπῳ ἐπαινουμένῳ, ἔργα ἄξια ἐπαίνων ἐργασαμένῳ; Ἀλλὰ πρὸς ἑαυτὸν ἔλεγεν· Ἔδωκαν τῷ Δαβίδ τὰς μυριάδας, καὶ ἐμοὶ τὰς χιλιάδας. Καὶ ἦν ὑποβλεπόμενος τὸν Δαβίδ. 28.160 Βλέπε εἰ μὴ ἀπόγονοι αὐτοῦ ἦσαν, οἷς σήμερον ὁ Σωτὴρ ἐθεράπευσε τὴν δεξιὰν χεῖρα τὴν ξηράν. Καὶ ἐξελθόντες ἐκεῖνοι, οὐχ ἵνα δοξάσωσι τὸν Θεόν, ἐσκέπτοντο, ἀλλὰ πῶς ἐπιβουλεύσωσι τῷ εὐεργέτῃ. Λέγει γὰρ τὸ Εὐαγγέλιον, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἐπλήσθησαν ἀνοίας, καὶ ἐξελθόντες, διελογίζοντο, τί ἂν ποιήσωμεν τῷ Ἰησοῦ; Ἀπόγονοι τοῦ διώκοντος, καὶ ἀπόγονοι τοῦ μανιώδους, καὶ ἀπόγονοι τοῦ ἐπιβουλεύοντος τοῖς εὐεργέταις. Ὑπεβλέπετο τοίνυν ὁ Σαοῦλ τὸν Δαβίδ, καὶ οὐκ ἔτι ἔβλεπεν αὐτὸν ὀρθοῖς ὀφθαλμοῖς. Τοιοῦτοι γὰρ οἱ βάσκανοι, καὶ τοιοῦτοι οἱ ὑποκριταί. Διὰ τοῦτο ἡ Γραφή σοι λέγει· «Οἱ ὀφθαλμοί σου ὀρθὰ βλέπετωσαν,» μηδὲν πλάγιον, μηδὲ βάσκανον, ἢ ἔρωτος ἢ μανίας, ἢ τι τοιοῦτον ἐχόμενοι. Βλέπε τὸν φίλον ὀρθῶς, μηδὲν κεκρυμμένον, μηδὲν ἰοβόλον. Ἄλλ' ὁ Σαοῦλ ὑπεβλέπετο τὸν Δαβίδ. Καὶ βλέπε κατασκευὴν· ἰδὼν αὐτὸν τιμώμενον, βούλεται αὐτῷ δοῦναι τὴν θυγατέρα ἐπιγαμβρίαν. Ὡς πείρασις βασκανίας! Ἐπιβουλεύει, καὶ νυμφίον αὐτὸν λαμβάνει· καὶ οὐ φεῖδεται θυγατρὸς, ἵνα τῷ τετιμημένῳ ἐπιβουλεύσῃ. Καὶ ἔπαθλον βούλεται ἑκατὸν ἀκροβυστίας ἀλλοφύλων. Ὑπώπτευε γὰρ, ὅτι, ἐὰν εἰς πόλεμον αὐτὸν ἐμβάλῃ, οἱ ἑκατὸν, συμπλακέντες τῷ ἐνὶ, ἀποκτενοῦσι τὸν ἓνα· καὶ οὕτως ἀπαλλαγείη. Καὶ γέγονεν· ἄλλ' ὁ μὲν ἐχθρὸς ὡς ἐχθρὸς, ὁ δὲ Θεὸς ὡς Θεός. Ἀπέρχεται ὁ Δαβίδ, καὶ νικᾷ μόνος ἑκατὸν. Ὁ δὲ Σαοῦλ ἰδὼν Θεὸν σύμμαχον τοῦ ἐχθροῦ, οὐδὲ οὕτως ἐδυσωπήθη· μᾶλλον δὲ οὐ τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλὰ τοῦ εὐεργέτου

ἐπέμεινεν ἐν τῇ βουλή. Καὶ τῷ υἱῷ Ἰωνάθαν ἠγανάκτει, διὰ τὸ ἔχειν φίλα πρὸς τὸν Δαβίδ, καὶ ἐπεχείρησε τὸν ἴδιον υἱὸν ἀνελεῖν τῇ βασκανίᾳ τῆς διανοίας ἀβλεπτῶν. Ἰδὼν δὲ ἑαυτὸν ἐπιβουλευόμενον ὁ Δαβίδ, κρύβεται ἕως τῆς τρίτης· καὶ ὁ Δαβίδ οἶδε τὴν τρίτην, καὶ συν θήκας ποιεῖται πρὸς τὸν Ἰωνάθαν, καὶ οὕτως φεύγει ὁ νικητῆς· οὐκ ἀτονῶν ἀμύνασθαι τὸν ἐχθρὸν, ἀλλὰ μὴ βουλόμενος κατὰ τοῦ εὐεργετηθέντος ἐπαγαγεῖν ξίφος· καὶ παραδοὺς ἅπαξ τῷ Θεῷ τὸ κριτήριον, καὶ φεύγων, ἔρχεται μετὰ τῶν οἰκετῶν πρὸς τὸν Ἀβιμέλεχ τὸν ἱερέα Πάντα δὲ ταῦτα λέγομεν διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Εὐαγγελίου, διὰ τὸ ῥῆμα τοῦ Σωτῆρος τὸ εἰρημένον· «Οὐκ ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησε Δαβίδ, ὅτε ἐπέινασεν, ὡς ἦλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν;» Ἔρχεται τοίνυν ὁ Δαβίδ πρὸς τὸν Ἀβιμέλεχ τὸν ἱερέα, μετ' ὀλίγων ὁδοιπορῶν. Ἐξεπλάγη ὁ Ἀβιμέλεχ· καὶ, Τί τοῦτο γέγονε, φησὶν, ὅτι μόνος ὁ στρατηλάτης ὁδεύει, καὶ ὁ ἐπίσημος λιτοτέραν ποιεῖται τὴν ὁδοιπορίαν; Ὁ δὲ Δαβίδ οὐ λέγει τὴν ἐπιβουλήν, ἀλλὰ σιωπᾷ τὸ πρᾶγμα καὶ φησιν, ὅτι τοῖς παιδαρίοις ἐντέταλται ἐν τῷ τόπῳ τῷ λεγομένῳ, Θεῷ πίστις. Σημείωσαι καὶ τοῦτο 28.161 καὶ παρὰ τῷ Δαβίδ ἡ πίστις· διὰ τὸν μέλλοντα ἐξ αὐτοῦ γεννᾶσθαι, τὸν λέγοντα· «Κατὰ τὴν πίστιν σου γεννηθήτω σοι.» Εἰκόνες καὶ ἐνταῦθα πραγμάτων καὶ ὁμοιότητες. Αἰτεῖ ἄρτους ὁ Δαβίδ παρὰ τοῦ Ἀβιμέλεχ. Ὁ δὲ φησι πρὸς αὐτόν· Οὐκ εἰσὶν ἄρτοι ἄλλ' ἢ οἱ ἀφιερωμένοι ἐκ προσώπου Κυρίου. Πάλιν ἄλλου νόμου δεῖ ἡμᾶς μνημονεῦσαι. Ὁ τοῦ Μωϋσέως νόμος ἔγραψεν ἐν ταῖς τελεταῖς τῆς λατρείας ταῖς γινόμεναις κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου, δώδεκα ἄρτους θερμούς πεφθέντας τεθῆναι ἐπὶ τῆς τραπέζης. Ὅπου δὲ θέρμη, ἐκεῖ πῦρ. Λεγέτωσαν νῦν ἡμῖν οἱ Ἰουδαῖοι πῶς τηροῦσι τὸ Σάββατον, καὶ τὸ πῦρ ἄπτειν παρὰ τοῦνται, ὅπου οἱ ἱερεῖς ἄπτουσι πῦρ, καὶ ἄρτους πέψαντες θερμούς παρατιθέασιν; Μὴ ἐγὼ μόνος παραβαίνω τὸ Σάββατον; Ἴδου οἱ ἱερεῖς τοὺς θερμούς πέπτουσιν ἐν Σαββάτῳ, καὶ περιτομὴν διδούσιν ἐν Σαββάτῳ. Ὅπου δὲ περιτομή, ἐκεῖ καὶ σίδηρος, καὶ σπόγγοι, καὶ τὰ ἀκόλουθα. Ὅπου ἀρτοποιία, ἐκεῖ καὶ κλίβανοι, ἐκεῖ καὶ φρυγάνων συγκομιδὴ, καὶ ὅλως ἔργον αὐτοῖς, τὸ τῆς ἀρτοποιίας. Τῷ μὲν οὖν λαῷ τῶν Ἰουδαίων ἀπηγορεύετο μὴ ἐργάζεσθαι ἐν Σαββάτῳ· τοῖς δὲ ἱερεῦσιν οὐκ ἦν ἀπηγορευόμενον. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμῖν καὶ πᾶσιν ἀφίεται τὸ ἐν Σαββάτῳ ἐργάζεσθαι· καὶ γὰρ καὶ ἡμεῖς πάντες βασιλείον ἱεράτευμα. Πάσαι μὲν οὖν τοῖς ἱερεῦσιν ἠφίετο· ἐπειδὴ καὶ ἡμεῖς γεγόναμεν βασιλείον ἱεράτευμα καὶ ἔθνος ἅγιον. Τοῦ νόμου γράψαντος· Ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Σαββάτου τοὺς δώδεκα ἄρτους τίθεσθαι ἐν τραπέζῃ· ἄρτων γὰρ ἀφιερωμένων ἐκείνων, ἐκ τῆς τραπέζης ἦται ὁ Δαβίδ τὴν τροφήν. Ὁ δὲ Ἀβιμέλεχ ἔλεγε· «Εἰ διαπεφυλαγμένα τὰ παιδάκια, πλην ἀπὸ γυναικός.» Ὡδέ μοι λοιπὸν, ἐν παρεκβάσει τοῦ λόγου, ἀσφαλίζου τὸ εἰρημένον, ὁ πιστὸς, καὶ νόει μοι τὸ λεγόμενον· καὶ τὴν ἀγνείαν ἀναλάμβανε σαρκός. Εἰ γὰρ ὁ Ἀβιμέλεχ τότε ταῦτα παρήγγειλε, πῶς οὐκ καὶ παραφυλακτέον; Καὶ οὕτως ἔλαβεν ὁ Δαβίδ, καὶ ἤσθιε τοὺς ἄρτους, καὶ ἐν Σαββάτῳ ἴσως ἔλαβεν. Ἐπεὶ οὖν οἱ Ἰουδαῖοι κατεμέμφοντο τῷ Σωτῆρι, διὰ τὸ ἐν Σαββάτῳ τοὺς μαθητὰς τίλλειν στάχους καὶ ἐσθίειν· διὰ τοῦτο εὐκαιρότατα ἐμνημόνευσε τῆς ἱστορίας τῆς ἐν Σαββάτῳ γενομένης· ἵνα δείξῃ αὐτοῖς, ὅτι, εἰ πρὸς σωτήριον τροφήν ἠφίετο τῷ Δαβίδ καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ ἐφάσασθαι ἄρτων ἐκ τῆς τραπέζης, οὐκ ἦν ἀπηγορευόμενον καὶ τὸ στάχους λαμβάνοντας, καὶ ψύχοντας ἐσθίειν τοὺς μαθητὰς. «Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησε Δαβίδ, ὅτε ἐπέινασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν;» Ἔχεις ἐξῆς συνεζευγμένην καὶ τὴν ἱστορίαν περὶ τῆς ξηρᾶς χειρός· ὅπως ὁ Σωτὴρ ἡμῶν εἰς τὴν συναγωγὴν εἰσελθὼν (δεῖ γὰρ ἡμᾶς παραδραμεῖν τὴν ἱστορίαν διὰ τὸ μῆκος τῶν λόγων, ἵνα μὴ προσκορῆς γένηται ἡ ἀκρόασις·) καὶ

ιδών τινα ἔχοντα ξηράν χειρα, καὶ γινώσκων ὅτι ἔτοιμοί εἰσιν οἱ Ἰουδαῖοι εἰς τὸ κατῆ 28.164 γορεῖν, λέγει πρὸς τὸν ἔχοντα τὴν χειρὰ τὴν ξηράν· «Ἀνάστηθι εἰς τὸ μέσον.» Ἡ ἀνάστασις τὸ ἀναστῆναι ἐκέλευσεν· «Ἀνάστηθι, καὶ στῆθι εἰς τὸ μέσον.» Οὐ κομπώδη τὴν ἰατρειάν ἐργαζόμενος· οἶδε γὰρ εὐκαιρῶς λέγειν, «Ὅρα, μηδενὶ εἴπης;» ἀλλ' ὅτε μὲν ἔστιν εὐκαι ρον, κρύβει τὸ θαυματουργήμα· ὅτε δὲ δεῖ ἐν Σαββάτῳ θαυματουργῆσαι, τότε φανερώτατα ἐργάζεται. Ζήτη σον τὰ ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις γεγραμμένα, καὶ εὐρήσεις τὸ ἀληθὲς τῶν λόγων. Ἐτήρουν ἐν Σαββάτῳ τὰ τῶν θαυματουργημάτων ἐπιδοξότερα· πῶς καὶ τίνα τρό πον; «Ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη, ὅτι ἤνοιξέ τις ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου.» Τοῦτο τὸ θαῦμα οὐκ ἐποίησεν ἐν ἑτέρᾳ ἡμέρᾳ, ἀλλ' ἐν Σαββάτῳ. Πη λὸν γὰρ ποιήσας διὰ τοῦ πτύσαι χαμαὶ, ἐπιχρίσας τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἔπεμψεν εἰς τὸν Σιλῳάμ· καὶ ἦλθεν ὁ τυφλὸς βλέπων. Οἱ δὲ τὸν τυφλὸν ἰδόντες βλέποντα οὐκ ἀνέβλεψαν. Κάκεινου μὲν ἠνεώχθησαν αἱ αἴσθη ταὶ τῶν ὀμμάτων κόραι, Ἰουδαίων δὲ οὐκ ἠνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοί· ἀλλ' ἔχοντες τοὺς ὀφθαλμοὺς ἠνεωγμέ νους, οὐκ ἔβλεπον, καὶ κατέκριναν τὸν Κύριον λέγοντες, ὅτι «Οὐκ ἔστιν οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἐκ τοῦ Θεοῦ, ὅτι τὸ Σάββατον οὐ τηρεῖ.» Ὡ πολλῆς ἀνοίας! Ποῖον γὰρ ἔργον γέγονε; Πτύσμα ἀπὸ χειλέων, ἀπὸ δακτύ λων μόνον ὁ πηλὸς, περίχρισμα λιτὸν, οὐκ ἐργαλείοις ἰατρικοῖς, ἀλλὰ χειρὶ θεοποιήτῳ εἰργασμένον. Τί μέμ φη τὸ πραχθέν; Ἔχεις ἐν Σαββάτῳ θαυματουργή μα. Ἀπῆλθεν ὁ τυφλός, καὶ ἀπῆλθεν ὁ τυφλὸς βλέ πων. Καὶ ἐν Σαββάτῳ ἐποίει, ἵνα ἀξιόπιστος γένηται, ἐν Σαββάτῳ διδάσκων. Ἔχω καὶ ἄλλο θαυματουργήμα. Ἐν Ἱεροσολύμοις προβατικὴ τις ἦν κολυμβήθρα, καὶ νῦν ἔστιν· πέντε στοᾶς εἶχε· νῦν γὰρ περιηρέθη τὰ πέριξ οἰκοδομήματα. Παραλυτικὸς δὲ ἔκειτο ἐπὶ τριάκοντα καὶ ὀκτῶ ἔτεσιν ἀσθενῶν. Πολὺς γὰρ ὁ χρόνος γίνεται τῆς νόσου, ἵνα, κἂν οὕτως βλέποντες, δυσωπηθῶσιν οἱ Ἰουδαῖοι. Εἰ γὰρ ὀλιγοχρόνιος ἦν ἡ νόσος, ἐλάνθανε τὸ θαῦμα· νυνὶ δὲ πολλὰ ἔτη ἐμαρτύρησε τῇ νόσῳ, ἵνα, κἂν οὕτω βλέποντες, ἀναβλέψωσιν. Ὁ δὲ Σωτὴρ παραγενόμενος, καὶ παράγων, λέγει ἐκείνῳ· «Θέλεις ὑγιῆς γενέσθαι;» καὶ τὰ ἀκόλουθα. Καὶ ἐξεγερθεὶς κάκεινος, αἶρει τὸν κράββατον, καὶ περιπατεῖ. Σάββατον δὲ ἦν. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι οὐκ ἔβλεπον τὸ θαυματουργήμα τὸ ἐν Σαββάτῳ γενόμενον, ἀλλὰ τὸν κράββατον βαστάζομενον, δέον αὐτοῖς λογίσασθαι· Ἰατροὶ τοιοῦτοι παρ εγένοντο, οὐδεὶς ἐθεράπευσε· πένης ἔκειτο ὁ ἄθλιος, μηδὲ τὸν ρίπτοντα εἰς τὴν κολυμβήθραν ἔχων. Τοιοῦτος ὁ θαυματοποιὸς καὶ καινότερα ἐργαζόμενος, ὁ τοσαύτην δύναμιν τῷ παραλυτικῷ δούς, ὡς μὴ μό νον ἀναστῆναι, ἀλλὰ καὶ βαστάσαι τὸν κράββατον. Τυφλὸν ἢ πονηρία. Καὶ κρίνουσι τὸν σωθέντα, καὶ λέγουσιν αὐτῷ· «Οὐκ ἔξεστὶ σοὶ ἄραι τὸν κράββατον ἐν Σαββάτῳ.» Ἀπεκρίνατο ἐκεῖνος· «Ὁ ποιήσας με ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν.» Θεοῦ τὸ ἔργον τὸ προστα χθέν. Ἀσύνηθές ἐστι καὶ τὸ παραλυτικὸν διὰ τριάκοντα καὶ ὀκτῶ ἐτῶν θεραπευθῆναι. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἤκουσα τοῦ Βαστάσαι τὸν κράββατον. Εἰ τὸ σῶμα ἐπήκουσε καὶ ὑγιῆς ἐγένετο, ἐγὼ ἀγνώμων ἔσομαι, 28.165 τῷ μὴ βαστάσαι τὸν κράββατον; Πάλιν οἱ Ἰουδαῖοι οὐκ ἐζήτουν αὐτὸν, ἵνα μάθωσι πῶς ἐθεράπευσε, καὶ προσκυνήσωσι τὸν δόντα τοιαῦτα, ἀλλ' ἵνα αὐτῷ ἐπι βουλευσωσι. Γέγονε κάκεινο τρίτον τὸ νῦν ἀναγνω σθέν. Εἰσῆλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν, πονηρευομένων συναγωγῆ. Τί γὰρ πονηρότερον εὐεργετουμένων καὶ ἐπιβουλευόντων; Ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν Ἰουδαίων ἄνθρωπος ἦν χειρὰ ἔχων ξηράν. Ξηρὸς ἦν τις τὴν χει ρα, καὶ οἱ παρόντες ξηροὶ τὴν διάνοιαν, καὶ οὐκ ἔβλε πον τὸν τότε παρόντα· οὐδὲ ὑπώπτειον τὸ θαυ ματουργήμα τοῦ ἐργαζομένου. Ὁ δὲ Σωτὴρ, πρὶν ποιῆσαι τὸ ἔργον, διὰ λόγων ἐγεώργει τὴν διάνοιαν. Εἰδὼς γὰρ τὸ πονηρὸν τῆς διανοίας, καὶ τὸ βάθος τὸ πικρὸν, πρῶτον αὐτοῖς προπαρηγόρει τοῖς λόγοις, καὶ τὸ

ἄγριον τῆς διανοίας ἡμεροῦν ἐβούλετο, καί φησι πρὸς αὐτούς· «Ἐξεστὶν ἀγαθοποιῆσαι ἐν Σαββάτῳ, ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι, ἢ ἀπολέσαι; «Εἰ γὰρ εἶπεν αὐτοῖς, ἔξεστιν ἐργάσασθαι; εὐθέως ἂν ἔλεγον, Παρὰ τὸν νόμον λέγεις. Νυνὶ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, ὃ καὶ ὁ νόμος ἐβούλετο· ὁ γὰρ περὶ τοῦ Σαββάτου νομοθετήσας προσετίθει, ὅτι Πλὴν τούτου, ὃ ἐπὶ ψυχὴν ποιηθήσεται. Αὐτίκα ἐὰν Σαββάτῳ πέσῃ ἄνθρωπος εἰς βάθη, ἔξεστιν Ἰουδαίοις ἀνασπάσαι· οὐ μόνον ἄνθρωπον, ἀλλὰ καὶ βουὴν καὶ ὄνον. Οὕτω τὰ ἐπὶ σωτηρίᾳ συνεχώρει ὁ νόμος γίνεσθαι, καὶ ἐτρέφοντο Ἰουδαῖοι ἐν Σαββάτῳ. Ἠρώτησέ τις νῦν αὐτούς οὐ τὸ ἀντιλεγόμενον, ἀλλὰ τὸ ὁμολογούμενον· Ἐξεστὶν ἀγαθοποιῆσαι; Ἄλλ' οὐδὲ λέγουσι, Ναί· οὐ γὰρ ἦσαν ἀγαθῆς προαιρέσεως. «Ὁ γὰρ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν.» Πονηροὶ δὲ ὄντες Ἰουδαῖοι, περὶ ἀγαθῶν οὐ συντίθενται, καὶ οὔτε ἀγαθοποιῆσαι ὠμολόγουν, οὔτε κακοποιῆσαι εἰπεῖν ἠδύναντο· ἀναίσχυντον γὰρ ἦν τὸ ῥῆμα· ἀλλὰ σιωπῶσιν. Ὅτε δὲ διὰ φλυαρίαν, πολλὰ φλυαροῦσιν· ὅτε διὰ κατηγορίαν, μεγάλα κραυγάζουσιν· «Αἶρε, αἶρε, σταύρωσον.» Οὗτος ὁ ἄνθρωπος τότε καὶ τότε ἐποίησεν. Ὅτι δεῖ ἀγαθοποιῆσαι, ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι, ἢ ἀπολέσαι, οἱ μὲν σιωπῶσιν· ὁ δὲ, συλλυπούμενος τῇ καρδίᾳ ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν, εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ· Οἱ βλέποντες βλέπετε, οἱ ἀνήκοοι, ὡς βούλονται πράττειν, πραττέτωσαν· οἱ σκληροκάρδιοι ἀπολιθούσθωσαν· ἀπαλυνέσθω δέ σου ἡ δεξιὰ. Ἐγείραι, μηκέτι προσαίτει. Τὸ γὰρ, ἔγυραι, τὸ καθ' ἐξέσθαι ἐδήλου. Ὁ δὲ ξηρὰν ἔχων τὴν χεῖρα τί ἐκαθ' ἔζετο, ἢ πάντως εἰς τὸ προσαιτεῖν; Οὐ δίδωμί σοι ἀργύριον, ἵνα μὴ ἀναλώσης· ὑγίαν σοὶ δίδωμι, μὴ δέποτε δαπανωμένην. Μηδὲ διὰ τὸ ξηρὰν ἔχειν τὴν χεῖρα προσαίτει, ἀλλ' ἀπολαβὼν αὐτὴν ὑγιῆ, λοιπὸν καὶ σώαν ἐργασάμενος, ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου πτωχῷ. Ἐγείραι, καὶ στήθι εἰς τὸ μέσον· γενοῦ θέατρον τοῖς βλέπουσιν. Ἐν σοὶ ὁ ἀγὼν λοιπὸν ἀγωνίζεται ὁ περὶ Σαββάτου. Στήθι εἰς τὸ μέσον, ἵνα καὶ οἱ χωλεύοντες τὰς ἰγνύας στῶσιν, ἐὰν ἄρα ἀκούσωσιν, ἐὰν ἄρα ἴδωσι. Στήθι εἰς τὸ μέσον, καὶ λαλήσας πρὸς τοὺς 28.168 Ἰουδαίους τὰ εἰρημένα, ὅτι ἔξεστι τότε ποιῆσαι ἢ οὐ; Τότε λέγει πρὸς αὐτόν· Ἐκτεινον τὴν χεῖρά σου· οὐκ ἐγὼ ἄπτομαι, ἵνα μὴ Ἰουδαῖοι κατηγορήσωσιν· ἵνα μὴ τὸ ἄψασθαι ἔργον εἶναι νομίσωσι, λόγῳ λαλῶ. Οὐκ εἶπεν ὁ Θεὸς, Μὴ λάλει ἐν Σαββάτῳ. Ἐὰν δὲ ὁ λόγος ἔργον γένηται, θαυμάζεσθω ὁ λαλήσας. Ἐκτεινον τὴν χεῖρά σου. Βλέπε μοι διαφορὰν πράγματος· ὁ Πέτρος ἐν Ὠραία πύλῃ παραλυτικὸν σώζων, πιάσας δεξιᾶς χειρὸς ἠγείρεν. Ὁ δοῦλος κρατῶν ἐκτείνει· ὁ δεσπότης κελεύων ἐκτείνει. Ἐκτεινον τὴν χεῖρά σου· σοὶ δίδωμι τὴν δύναμιν, καὶ τὴν ἐνέργειαν τῆς θεραπείας. Διὰ τῶν λόγων κελεύσας ἐντίθημι· Ἐκτεινον τὴν χεῖρά σου. Ὁ μὲν εἶπεν, ὁ δὲ ἐποίησε. Καὶ ἡ μὲν ξηρὰ χεὶρ ἀποκατεστάθη· τὸ δὲ ξηρὸν τῆς διανοίας τῶν Ἰουδαίων οὐκ ἐθεραπεύθη· ἀλλ' ἐξεληθόντες, κατὰ τὸ ἀρτίως ἀνάγνωσμα, διελογίζοντο, τί ἂν ποιήσειαν τῷ Ἰησοῦ. Διαλογίζη, τί ποιήσεις; προσκύνησον ὡς Θεὸν, προσκύνησον τὸν θαυματοποιὸν, προσκύνησον ἄνθρωπον τὰ ὑπὲρ ἄνθρωπον ἐργασάμενον. Οὐκ ἐμπλάστρους προσέθηκεν, οὐκ ἐμβροχαῖς τισιν ἠπάλυνεν, οὐ μυρία φάρμακα ἰατρικὰ προσήνεγκεν. Εἰς τὸ μέσον ἦν ὁ ἐστὼς, πάντες ἔβλεπον τὸ γενόμενον· μὴ γὰρ κρύφιον ἦν τὸ ἐργαζόμενον· ἵνα μὴ τις εἴπη· Βοτάνην προσήνεγκεν, ἐμπλαστρον προσέθηκεν. Ἐγείραι, στήθι εἰς τὸ μέσον, ἵνα πάντως μὴ κατηγορήσωσι τῆς ἀληθείας· ἵνα ἀσυκοφάντητον γένηται τὸ πρᾶγμα. Ἐξεληθόντες δὲ ἐκεῖνοι διελογίζοντο, τί ποιήσωσι τῷ Ἰησοῦ· ὡς καὶ ἐνταῦθα κατὰ τὴνδε τὴν ὥραν, ἔστηκέ τις ξηρὰν ἔχων τὴν χεῖρα, ὁ μὴ ἐκτείνων πτωχῷ ἐλεημοσύνην. Οὗτος κὰν ὑγιαίνῃ τὸ σῶμα, ξηρὸς ἐστὶ τὴν διάνοιαν. Ἄκουσον καὶ σὺ κατὰ τὴνδε τὴν ὥραν τῶν σωτηρίων λόγων λεγόντων· Ἐκτεινον τὴν χεῖρά σου· καὶ ἀπὸ τοῦ σήμερον ἄρξαι ποιεῖν

ἐλεημοσύνην πτωχῶ. Καὶ ἄλλως δὲ αὐτὸ λάβωμεν. Πολλοὶ τινὲς εἰσιν ἀμελεῖς εἰς προσευχὰς, καὶ πᾶσαν μὲν τὴν ἡμέραν ἀσχολοῦνται περὶ ἐργασίας ἀνθρωπίνας, καταφρονοῦσι δὲ τῆς θείας ἐργασίας τῶν προσευχῶν. Καὶ πρὸς τοῦτον λεγέτω ὁ Σωτὴρ· Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος· «Βούλομαι προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας, ἐν παντὶ τόπῳ ἐπαίροντας ὀσίους χεῖρας.» Αὐτάρκως δὲ τῶν λόγων ἡμῶν προχωρησάντων, ἀναστάντες καὶ ἡμεῖς ἐκτείνωμεν τὰς χεῖρας, καὶ μὴ μόνον ἐν ἡμέρᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν νυκτί· «Ταῖς νυξὶν ἐπάρατε τὰς χεῖρας ὑμῶν εἰς τὰ ἅγια, καὶ εὐλογεῖτε τὸν Κύριον.» Καὶ διαπετάσωμεν χεῖρας ὀσίους, νιψάμενοι ἐν ἁθώοις· ἵνα, τὸν τῶν ὄλων Θεὸν ἐπικαλούμενοι, τῆς παρ' αὐτοῦ βοηθείας ἀπολαύσωμεν, τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, δι' οὗ τῷ Θεῷ ἡ δόξα ἅμα τῷ ἁγίῳ Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.